

V 20. številki letošnjih Naših razgledov naš znani ekonomist Jože Mencinger piše o »Blišču in bedi družbenega planiranja«. Pri tem avtor začne z izhodiščem, da je novi zakon o planiranju nekoliko boljši od starega in da so realne možnosti, da se bo odstotek tistih gospodarskih subjektov, ki ga bodo izpolnjevali, povzpeli čez 2 (beri dva), česar stari zakon ni dosegel. Mencinger opozarja na celo vrsto nerealnosti novega zakona in jih tudi formalnolgično dokazuje. Takole piše avtor: »Zaustavimo se pri odvisnosti med številom informacij in negotovostjo. V gospodarstvu se, kot smo že ugotovili, poleg tržne negotovosti pojavljajo tudi druge oblike negotovosti, ki jih tudi povečano število informacij ne more zmanjšati, ker so eksterne. Da bi planiranje res bilo planiranje, je treba takšne negotovosti upoštevati v obliki alternativnih planov. Tu se pojavi prvi problem. Število alternativnih planov namreč izredno hitro narašča in se približa neskončnosti. Če imamo le dve vrsti zunanja negotovosti (n. pr. vreme in svetovne cene), ki imata po tri možne vrednosti (dobro, srednje, slabo), bi bilo treba le za en petletni plan, ki bi ga hoteli izraziti z letnimi dosežki, izoblikovati 59049 letnih alternativnih planov. Če tretja vrsta zunanje negotovosti s temi vrednostmi poveča njihovo število na 14 milijonov, četrta vrsta na 3 milijarde. Hitro bi morali za izdelavo enega petletnega plana zaposliti vse pisarno prebivalstvo.

Navedeni citat pa še ne pove vsega o predvidenem družbenem planiranju. Da ne bi trčili prostora z opisovanjem blišča in bede družbenega planiranja in se zgubljali v oceanah novega zakona, menim, da je nujno ugotoviti, da vendarle sami zase brez vseh zakonskih predalčkov, potrebujemo vizijo — predstavo o tem, kaj bo v Verigi čez 5, 10, 15 let. Če nič drugega, nas v to sili razmišljanje o možnostih zaposlitve naših otrok. V teh razmišljanjih se namreč takoj srečamo z dilemo, da današnja mladina takega dela, kot je večinsko danes v Verigi, ne mara.

To pa pomeni, ob vztrajnem tehnološkem marširanju na mestu, migracijo kadra od drugod ob nezaposlenosti naših otrok. Ni namreč zanemarljiv podatek, da bo Veriga, če hoče obdržati enako relativno velikost, do leta 2000 na novo zaposlila 1420 delavcev, s tem da bi takrat Veriga štela med 1430 in 1450 delavcev. V tem času se bo samo upokojilo blizu 900 delavcev. Osnovni problem jutrišnjega

ga dne Verige se mi zdi v tem, da bo lahko ponudila mladim, našim otrokom, takšno delo, za katerega bodo usposobljeni. Verigarji pa seveda moramo vedeti, da mlade lahko usmerimo v stroko, ne moremo pa jih ovirati v nivojih izobrazbe. To pa pomeni, da bo imel bodoči letni priliv naslednje strukture:

10—15 odst. skrajšanega programa

25—30 odst. triletnega programa

40—50 odst. tehnikov

10—15 odst. inženirjev in

Za te kadre je treba pripraviti delo. Zanimivo je, da so neskladja med strukturo nezaposlenih in potrebami proizvodnje že sedaj močno prisotna. Primitivna tehnologija in organizacija (dezorganizacija) zahtevata na transportu in pomožnih delih blizu 300 delavcev, ki jim v bodočem kadrovskem prilivu ne moremo najti zamenjave. Popolnoma v ničemer se situacija ne razlikuje v pripravljavnih funkcijah, kjer vse bazira na kartotečnih evidencah, ki omogočajo le stare in nezanesljive informacije, ki so vedno in povsod osnova poslovnim odločitvam.

Kako to, da se ne premaknemo? Odgovor je silno preprost. Zaradi vladanja rutinerjev, zato ker nam je vse staro sveto in vse novo tabu, kajti za novo nimamo ne volje in ne znanja, kaj šele ambicij. Clovek brez ustvarjalne volje, s pomanjkljivim znanjem in brez ambicij pa je rutiner. Zagate so se pojavile na tehnologiji obstoječe proizvodnje. Tu bi si problem lahko postavili v naslednji obliki: ali je tehnologija izdelave verig, vijakov takšno, da je v njej še prostor za izboljšave, za tak strokovni napredek, da se bo v tej proizvodnji našlo mesto za generacije bolj usposobljenih, ki se bodo zaposlovale.

Če tega znotraj obstoječe proizvodnje ne bomo zmogli, oziroma se ne da, potlej zadeva ni perspektivna in je treba ta del »trgovine zapreti«.

Drugo področje so pomožna dela s transportom. Za ta dela v bodočnosti ne bo interesentov. Če ob vsem opevanju naših možnosti s P-H napravami ne bomo sposobni avtomatizacije na teh delih, potlej se nam slabo piše. Strojni mehaniki in tehniki zagotovo ne bodo vezali ali sukali verig v Verigarni.

Povsem impotentno se obnašamo pri uvajanju računalništva. V celem desetletju nismo naredili na tem področju niti temelja. Da je ironija še večja, se ob tem izgovarjamo, da računalnik ne proizvaja, da

Vsem bralcem čestitamo za praznik republike

ni neposredno koristen pač pa pomeni le strošek. Te izgovore bi lahko primerjali s tarnanjem investitorja, ki gradi stanovanjski blok, pa po izgradnji temeljev jadikuje, da je imel toliko in toliko stroškov, noben od stanovalcev pa še ni pod streho. Na tem področju je pač treba toliko in toliko vložiti in se ustrezno organizirati, da je od tega sploh kakšna korist. Drži pa zanesljivo eno: če se bomo tudi v bodočnosti tako prestrukturirali kot doslej, potem svežih in ustreznih poslovnih informacij res ne potrebujemo — nasprotno, še celo glava

nas lahko ob njih zaboli. Ob tem pripovedovati, da tudi ljudi, ki bo celo življenje vpisovali podatke v dve ali tri kolone v kartoteko, ne bo na pretek.

Silno veliko se govori o strojegradnji, pa je ob tem vprašljivo, če vemo, kaj je to. Imam občutek, da si to področje vsak po svoje predstavlja. Eno je zagotovo. Nekatere dispozicije za to imamo, vendar jih trenutno izkoriščamo popolnoma obrtniško, kar seveda ni in ne more biti naša perspektiva.

Na to področje verigarske vizije bo treba nemudoma odgovoriti. Kajti nahajamo se v

hudi razvojni dilemi, iz katere ni nakazanega izhoda, razen na nivoju želja. To pa je premalo in upam, da se vodstvena ekipa tega zaveda.

Če upoštevamo uvodne besede tega sestavka, potlej je treba reči, da naši formalni plani, ki jih bomo sprejemali po bolj ali manj zapletenem postopku, na gornje dileme ne bodo dali odgovora. To tudi pomeni, da tisti, ki imajo na skrbi bodočnost Verige, s formalnim sprejemom plana za naslednjih 15 let, še niso skoraj ničesar storili.

F. C.

Proizvodnja v oktobru

V oktobru smo naredili skupno 1.744 ton izdelkov od 1.906 ton planiranih, v vrednosti 705.334 tisoč din. Tako smo zaostali za količinskim planom za 8 odst. in s tem še povečali zaostanke iz prejšnjih mesecev. Vrednostni plan je bil na eksternem trgu presežen za 21 %, na internem pa smo zaostali za 1 odst. za planom. Skupna vred-

nostna proizvodnja presega planirano za 14 odst., brez dopolnilnega programa v TIO pa 18 odst. Količinska produktivnost na nivoju DO je nižja kot v septembru in celo nižja kot oktobra 1984. leta. Proizvodni rezultati po tozkih so razvidni iz naslednjih dveh tabel:

Vijakarna je dosegla količinski plan proizvodnje 89 odst.,

v komadah pa 100 odst. Vrednostno presega plan za 23 odst. Izpad proizvodnje je bil pri kovinskih vijakih zaradi pomanjkanja kapacitet valjanja, pri vijakih z žagastim navojem zaradi pomanjkanja materiala in pri žičnikih zaradi pomanjkanja naročil. Odpreda je bila dosežena 86 odstotno.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Aktualni problemi Verige

Uredništvo je za tokratno okroglo mizo povabilo Marjana Bizjaka, Janka Mačka, Gvida Melinka, Janeza Šmita in Lada Zemva. S strani uredništva smo sodelovali Miloš Janša, Franc Čop in Ivanka Korošec, ki je pripravila tudi zapis. Pri tem uredništvo ni nameravalo iskati mnenja najbolj kompetentnih o tem, v kateri smeri je perspektiva Verige, pač pa le mnenja nekaterih, ki o tem razmišljajo, ki do naše perspektive niso ravnodušni.

Uredništvo: Do leta 2000 se bo iz naše tovarne upokojilo blizu 900 delavcev. Z upoštevanjem fluktuacije bomo zaposlili v naslednjih letih okoli 1.400 delavcev. To bodo naši otroci, ki bodo mnogo bolj usposobljeni kot smo mi. Ali bodo torej taki sploh hoteli zaposlitev v naši tovarni, kjer je dokaj primitivna tehnologija, če se na primer že sedaj srečujemo s problemom, da v Kovačnico nihče noče več, kjer so razmere takšne, da za zaposlitev ni interesa?

Bizjak: Če začnemo kar pri Kovačnici, lahko ugotovimo, da je bila že ob nakupu zastarela. Mnoge kovačnice dobro delajo, dobro živijo, zato ni razlogov,

da tudi pri nas ne bi bilo tako. Res pa je, da so dobro stoječe kovačnice mnogo investirale v opremo. Naš namen je bil, da bi Kovačnica izdelovala opremo za verige — torej za interni trg. Ta program smo kasneje razširili, vendar še vedno se program vklapnja na izdelke ostalih tehnologij. Mnenja sem, da za tovrstne probleme Kovačnica ne bo predstavljala problema, seveda bo vanjo treba še precej vložiti.

Uredništvo: Toda razen v TIO ni bilo v nobeno tozid v zadnjih 15 letih toliko vložena?

Bizjak: Nova kovačnica je bila že kupljena zastarela, saj si takrat česa boljšega nismo mogli privoščiti, z druge strani je za interne potrebe zadoščala.

Uredništvo: Torej poceni kupili, drago plačali.

Bizjak: Če bi v Kovačnico nekaj vložili, da bi se pogoji dela spremenili, bi s tem odpravili problem pomanjkanja ključavničarjev in drugih. Ti morajo biti pač bolje plačani v Verigarni in Vijakarni, saj so tam boljši pogoji dela.

Izpad proizvodnje je pri topovarjih verigah Ø 13—26 mm zaradi pomanjkanja kapacitet, pri odgorevno varjenih verigah Ø 21—37 mm pa zaradi večje proizvodnje bremenskih verig. Odpreda je bila dosežena 111 odstotno.

V Kovačnici je bil plan presežen tako po količini kot po vrednosti, in sicer je znašala količinska proizvodnja 224 ton in vrednostna 103.944 tisoč ton. Odpreda je dosežena 89 odst.

Orodjarna je plan vrednostne proizvodnje presežila 128%. Izpad je bil na eksternem trgu.

V Vzdrževanju je vrednostni plan presežen za 2 odst.

Uredništvo: Ali je torej v tem perspektiva, da se boljše plača slabe pogoje in težko delo?

Bizjak: Če je za nas problem visokoodpornih verig perspektiven, bo potrebno pač delati vse, kar k njim spada. Kadri ne bi smeli biti problem, če bi jih plačali in zainteresirali. Dokler bodo izenačeni z delavci v ostalih proizvodnjah, ne bo nihče hotel delati v Kovačnici.

Uredništvo: Trenutno imamo v Verigi 1.380 zaposlenih, plan za leto 2000 jih predvideva 1.450. Ob tako skromnem povečanju si vsega ne bomo mogli privoščiti. Za vso raznovrstno proizvodnjo ne bo ljudi.

Melink: Smo v precejšnji stiski. Poleg tega nismo sposobni ali vajeni generacijskih tehnoloških preskokov. Vsako staro tehnologijo ohranjamo (ročno varjenje). Rešitve moramo

V TIO se je proizvodni rezultat nasproti septembrskemu izboljšal, saj je na eksternem trgu, če ne upoštevamo dopolnilnega programa, dosegel plan 100 odst., na internem 72, skupno pa 99 odst. Proizvodnja z dopolnilnim programom pa zaostaja za planirano za 25 odst. Odpreda je bila dosežena 117 odst., od tega osnovni program 138 odst., dopolnilni pa 62 odst.

Prav bi bilo, da tudi v preostalih dveh mesecih s proizvodnjo dosežemo in presežemo planske obveznosti. To se bo slednjič tudi poznalo pri finančnem uspehu in v vsem, kar iz tega sledi.

A. K.

iskati v mehanizaciji in avtomatizaciji, saj imamo vrsto delovnih mest z veliko ročnega dela in takšnih mest, kjer se ljudje ne počutijo dobro. Drugi problem je v tem, da je večina delavcev strojem podrejena, namestno obratno, kar je velika hiba in izvira iz slabe KV strukture. Najprej bo treba spremeniti stanje na proizvodnih sredstvih, pri čemer domače »dvorišče« lahko uporabimo kot poligon avtomatizacije, kjer bomo kupcu pokazali naše proizvode. Če bomo človeka nadomeščali s tehniko, bo to zelo zahtevna in bo zahtevalo višjo kvalifikacijsko strukturo. Pri tem pa bo treba spreminjati mentaliteto, da je mesto tehnika v projektivi, konstrukciji, skratka v pisarni.

Uredništvo: Ali ocenjujete, da bo prostora za 700 kvalificiranih, 250 tehnikov in 200 inženirjev, kar je naša bodoča kadrovska izbira?

Melink: Dolgoročno bomo 25 odst. povečali količinsko proizvodnjo, kar bo potrebno doseči s približno enakim številom zaposlenih. Tudi prostorsko smo omejeni. Torej je rešitev v avtomatizaciji in mehanizaciji. Naša projektiva je zasedena s tem za 3 leta vnaprej. Zunanji izvajalci pa se bojijo prevzeti posamezne rešitve, ker ni garancije, da bodo naprave funkcionirale. Poleg tega smo pri nas za te stvari zelo nestrpni. Ne upoštevamo dejstva, da je do nedavnega minilo od ideje do realizacije 20—30 let, sedaj pa so najrazvitejši ta čas skrajšali na 5 do 10 let. To velja za izdelke, ne pa za obdelovalne sisteme, ki so mnogo bolj zahtevni. Dokler ne bomo tega sprevideli, kakšnih posebnih možnosti za uspeh v strojogradnji nimamo. Če bomo še naprej tako nestrpni, se bo še marsikakršna naprava znašla v barakah in po kotih.

Uredništvo: Na transportu in pomožnih delih zaposlujemo 300 delavcev. Kaj bi s toliko omeniano avtomatizacijo in mehanizacijo lahko rešili?

Bizjak: Imeti bi morali prototipno delavnico, ki bi vsako novo napravo po izdelavi tudi spravila v pogon. Sedaj se nam dogaja, da naprave, ki ne delujejo takoj, obtiče v kaki baraki ali pod stopniščem. V Kovačnici smo avtomatizirali vrtnanje klinov in s tem proizvodnjo trikrat povečali. Industrijska peč je dobro zamišljena in če še danes ne dela, nas je lahko sram.

Melink: Nekje je delo mehanizirano vzorno, spet drugod pa

je stanje zanemarjeno. Upoštevati moramo tudi obstoječe pogoje. Možnosti mehanizacije v OTV so omejene zaradi nizke stavbe. Obupno je stanje pri skladiščenju, kar je posledica omejenih finančnih možnosti v preteklosti. Zastran tega so prvi načrti narejeni. Tudi novi žicovlek je bistveno manj mehaniziran kot stari, pregled verig mnogokje poteka preko pultov in ne več ročno. Marsikako mehaniziranje je v načrtih in projektantsko rešeno, vendar ni denarja za realizacijo. Samo portalni žerjav danes stane 5 do 8 milijard.

Uredništvo: Kaj nas torej ovira, da bi stvari hitreje stekle (pri tem denar odmislimo)?

Melink: Omejene projektantske možnosti so ena vrsta ovir. Z druge strani je naše vzdrževanje usmerjeno v remonte. Ta trenutek je iluzorno govoriti o strojogradnji, kajti za to nimamo pogojev. Osnova je kadrovski problem. Pri strojogradnji je še enkrat več kontrolnih funkcij kot pri ostali proizvodnji. V tem je torej kadrovski problem, ker take grupe ne nimamo. Po drugi strani pa ne znamo vnovčiti strojev — projektov, ki so nam stekli. Pri tem imamo polno blokad in ovir.

Maček: Slišali smo eno plat medalje. Iz dosedanje debate se vidi, da se znamo spuščati v podrobnosti, ne uspemo pa stvari pogledati v globalu. Ko smo sprejemali pretekli srednjeročni plan, smo določili tudi prioritete. Sedaj pa pogledimo, ali smo dosegli načrtovano prestrukturiranje. Ocenjujem, da smo preveliki »ziheraši«, da bi se za kaj dokončno odločili in to tudi izvedli, zato hodimo po dveh tirih, kar zahteva veliko energije in časa. To rezultira tudi v finančnem rezultatu Verige. Če-pimo v povprečju, kar negira vsako motivacijo za bistvene spremembe. Zatika se nam v kompletnem poslovanju, saj imam občutek, da se vrtimo v začaranem krogu, ker ne najdemo podlag za ekonomske odločitve. Nimamo nikakršnih podlag za racionalno obnašanje.

Uredništvo: Poskusimo vendarle ugotoviti, kje so blokade, ali so sistemske; zakaj mnogih stvari ne spravimo v življenje?

Bizjak: Najprej nimamo izkušenj. Že projekt na papirju je pomanjkljiv, potlej je še pomanjkljivo izdelano. Tisti, ki to dela, nima izkušenj, da bi napravil tisto, kar je projektirano in dela malo po svoje. Ko taka naprava pride v proizvod-

(Nadaljevanje s 1. strani)

Verigarna je plan količinske proizvodnje dosegla 100 odst., vrednostne pa 119 odst., na internem trgu pa je bila 38 odst. pod planom. Po strukturi izdelkov plan ni bil dosežen, tako je bil plan na grupi 250 — snežne verige za osebna vozila presežen za 134 odst., kar pa je glede na sezonski značaj tega izdelka tudi razumljivo. Odpreda je dosežena 89 odstotno.

Sidrne verige so tudi v oktobru zaostajale za planom za 14 odst., na eksternem trgu je zaostanek za planom 75 ton, na internem pa 99 ton. Vrednostni plan je bil presežen za 24 odst.

KOLIČINSKA PROIZVODNJA ZA OKTOBER									
TOZD	Eksterna			Interna			Skupna		
	plan	doseženo	ind.	plan	doseženo	ind.	plan	doseženo	ind.
	VIJAKARNA	270	240	89	—	—	—	270	240
VERIGARNA	370	398	108	27	—	—	397	398	100
SIDRNE VERIGE	309	234	76	822	648	79	1.028	882	86
KOVAČNICA	175	179	102	32	45	141	211	224	106
DO VERIGA	1.124	1.051	93	858	693	81	1.906	1.744	92

VREDNOSTNA PROIZVODNJA V OKTOBRU									
TOZD	Eksterna proizvodnja			Interna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	plan	dosežena	ind.	plan	dosežena	ind.	plan	dosežena	ind.
	Vijakarna	78.544	97.523	124	3.331	3.529	106	81.875	101.052
Verigarna	103.628	131.290	127	13.780	8.567	62	117.408	139.857	119
Sidrne verige	78.678	128.756	164	114.663	111.845	98	193.341	240.601	124
Kovačnica	76.195	89.885	118	18.265	14.059	77	94.460	103.944	110
Orodjarna	3.250	276	8	20.101	29.577	147	23.351	29.853	128
Vzdrževanje	42	281	669	27.685	27.960	101	27.727	28.241	102
TIO (os.+dop.)	80.829	60.862	75	1.289	924	72	82.118	61.786	75
TIO brez dop. progr.	55.419	55.442	100	1.289	924	72	56.708	56.366	99
DO VERIGA	421.166	508.873	121	199.114	196.461	99	620.280	705.334	114
DO VERIGA (TIO brez dop. pr.)	395.756	503.453	127	199.114	196.461	99	594.870	699.914	118

njo, ne steče takoj. Namesto da bi jo usposobili, jo prepeljemo med staro šalo.

Zemva: Velik del problemov nastane v Vzdrževanju, kjer ni dveh važnih funkcij: priprave proizvodnje in kontrole. Če danes vzdrževalci delajo neko napravo od začetka do konca, se vse morebitne napake med delom skrijejo, ko pa naprava ne deluje, se te napake iščejo. Navadno vzdrževalci dvignejo roke in zatrjujejo, da so delo dobro opravili. Naročniku napravo vsilijo, ne glede ali bo funkcionirala ali ne, ta pa jo uporablja, če takoj dela, sicer jo potisnejo v kot.

Bizjak: Pogosto so tehnološke osnove novih strojev slabo pripravljene. Dostikrat tudi namen in naloge niso dovolj opredeljene in pričakujemo nekaj drugega, kar dobimo.

Smit: Večina problemov je bila že tukaj nakazana. Avtomatizacija je skromna, ob tem pa tudi delavcev v Kovačnici manjka. Tudi kvaliteta naprav, ki jih imamo, je nizka, ob tem da sploh nimamo in še dolgo ne bomo imeli kadra za popravilo teh naprav.

Uredništvo: Strojgradnja je presplošen pojem. Kakšna področja strojgradnje pridejo pri nas v poštev?

Melink: To je stvar odločitve in ne filozofiranja. Na tujih vzorih vidimo, da so se proizvajalci strojev razvili iz proizvajalcev določenih izdelkov — razvili so stroje, ki so jih potrebovali v svoji proizvodnji.

Zemva: Osnova so delavci, ki so pri svojem delu spoznani s stroji. Ni pa to dovolj, ker jih je potrebno organizirati, urediti pripravo proizvodnje in seveda kontrole.

Uredništvo: Če se delno povrnemo na samo avtomatizacijo, poskusite pokomentirati navodbo vodje Sidrnih verig Ulčarja na enem od kolegijev, da se na Schlatterju že nekaj let v smislu avtomatizacije ni ničesar premaknilo.

Melink: Naš mlin melje počasi. Že pred leti smo narisali, kako bi avtomatizirali, toda zadeve še do danes niso rešene. Bolje je rešena le ekologija. Avtomatska paleta je prostorski problem, kompletan transport je narisan, pri nakupu stroja za obrezovanje je bilo preveč odporov in komplikacij. Potrebno bo dvigniti »ringelšpil« itd, Skratka, v tujini delata na takem stroju dva človeka, produkcije pa je za 50—60 odst. več.

Uredništvo: Očitno ves čas radi plačujemo umazanijo. Drugi so izboljšali pogoje dela, če ni bilo delavcev za taka dela.

Melink: Dodaten vzrok pri Schlatterju je tudi v tem, da ves čas nimamo med odločitvami ali bi sidrne verige še delali ali ne. Za zamenjavo bi morali imeti ekvivalenten proizvod. Bilo bi jih problem opustiti tudi že zato, ker smo edini proiz-

vajalec teh verig pri nas. Na drugi strani pa je to izdelek z relativno veliko materiala in malo vložnega dela.

Uredništvo: S kadrovskega stališča je TIO bolj simpatičen za naše okolje in s tega stališča tudi bolj perspektiven. Kaj mislimo narediti na tem?

Melink: TIO ima ustrezno proizvodnjo za okolje in v skladu z družbenimi cilji, ki so v avtomatizaciji proizvodnih procesov. Razveseljivo je, da je TIO po finančnem uspehu sedaj na drugem mestu? Je pa veliko barikad pri njegovem razvoju, v uvozu opreme, tudi v mentaliteti ljudi itd. Težava je v tem, da imamo hkrati star in nov proizvodni program, dimenzije izdelkov se v svetu zmanjšujejo, a so z isto zmogljivostjo, mi pa v tem zaostajamo. Nadalje je slaba povezava med projektivo in operativo. To bo nujno treba rešiti.

Uredništvo: Že v uvodniku je rečeno, kako se obnašamo do računalništva. Tam izrečene trditve naj bodo osnova za vaše komentiranje tega vprašanja.

Maček: Na področju primarnih podatkov, ki nam omogočajo ugotoviti poslovni rezultat, nismo naredili nobenih bistvenih sprememb. Stroškovno knjigovodstvo je popolnoma zanemarjeno. Tako nimamo nobene ustrezne slike in podlage za ekonomske odločitve. Na področju računalniške obdelave znati moramo, da nismo sposobni za AO in ne moremo namimamo probleme s kadri. Prirediti premikov. Tisto malo kadrov, ki se ukvarjajo s tem, je še premalo za tekoče potrebe, kaj šele, da bi delali na drugačnih pristopih. Dogaja se nam, da se zakoni spreminjajo in iz sprememb zakonov se pojavlja drugačen način, ki ga je težko ali nemogoče vgraditi v obstoječi sistem. Najprej bi morali ojačati kadre, tako pri samem organizatorju poslovanja, tam smo zelo zatajili, delo se opravlja samo še rutinsko, prvotne rešitve v organizacijskih predpisih so zastarele in neuporabne. Tisti, ki bi moral to poznati, sprašuje tiste, ki delajo na tem. Skupino programerjev bi bilo treba ojačati za tekoče vzdrževanje programov. To je delo treh, štirih ali celo petih let. Če se na tem področju kaj naredi, moramo računati na to, da je ta kader najprej treba seznaniti z organizacijo in s samim načinom. Če hočeš kaj spremeniti, moraš najprej spoznati obstoječe.

Bizjak: V letu 1976 smo začeli z računalniško obdelavo, vendar nismo prišli daleč. Ne dobiš podatkov, ki te zanimajo. Potrebno je tekoče poznati npr. stroške v vsaki fazi obdelave, sicer se na stroške ne more več vplivati.

Uredništvo: Če mi ne znamo zaiemati podatkov, je to problem v metodologiji, ne v samem računalništvu.

Maček: Dejansko je situacija taka, da vsak koristnik teh podatkov gasi požare na svojih področjih. Kako imamo samo

razbite obdelave: stroškovno knjigovodstvo na Ascota, osnovna sredstva na Ravnah, glavno knjigo na Philipsu, OD na RIZ. To je odraz nevsklajene politike v DO. V finančnem sektorju pa morajo stvari teči, moramo ugotoviti poslovni rezultat. Enkrat se bo vse sesulo in bomo kar naenkrat, trenutno, v veliki dilemi. Znašli se bomo v situaciji, ko bo v enem tednu treba zamenjati stroje.

Uredništvo: Ni samo problem računalniške opremljenosti, ampak tudi v uporabnikih. Naša generacija nima pravega pojma o njem. Računalnik tudi ne prenese nobenih improvizacij in površnosti.

Maček: Ravno to pa je pri nas najbolj priljubljeno.

Uredništvo: Od računalnika morda pričakujemo prehitro finančne efekte, ki pa jih direktno ni.

Bizjak: V strojniškem vestniku je opisan primer neke ameriške tovarne, kjer se proizvodni proces vodi računalniško. Potrebujemo 2—3 ure za konstrukcijo in pripravo proizvodnje, pri nas pa to traja najmanj 3 mesece. V tem pa je denar.

Odgovornost poslovnodnega organa za poslovne rezultate OZD

Po 571. členu ZZZ, 2. alineja, je poslovnodni organ v mejah svojih pravic in dolžnosti odgovoren za vestno opravljanje svojih funkcij, za poslovne rezultate OZD, kakor tudi za organiziranje in usklajevanje delovnega procesa v organizaciji. 520. člen ZZZ, točka 2, pa določa, da so individualni poslovnodni organ temeljne organizacije oziroma predsednik in člani kolegijskega poslovnodnega organa ali samo eden njegov član lahko razreši še pred pretekom časa, za katerega so bili imenovani (po 538. členu ZZZ velja to tudi za poslovnodni organ delovne organizacije, po 545. členu ZZZ pa tudi za vodjo delovne skupnosti), če delavski svet ugotovi, da delo, ki jim je bilo poverjeno, presega njihove sposobnosti in da to neugodno vpliva na opravljanje poslovnodne funkcije, opravljanje poslov, poslovne rezultate in odnose v OZD.

Na prvi pogled je odgovornost poslovnodnega organa za poslovne rezultate ozd urejena. Ko pa določbe ZZZ podrobneje proučimo, vidimo, da je odgovornost nejasna in le deloma urejena in da bo treba ob predvidenih spremembah in dopolnitvah ZZZ to odgovornost jasneje in bolj precizno določiti.

Omejitev odgovornosti poslovnodnega organa za poslovne rezultate OZD je nakazana že v 571. členu ZZZ — ko ta člen omeji to odgovornost na »meje njegovih pravic in dolžnosti«. Po 515. členu ZZZ, tretja alineja, poslovnodni organ TOZD v mejah delovnega področja, ki ga določata zakon in statut TOZD, samostojno odloča o vo-

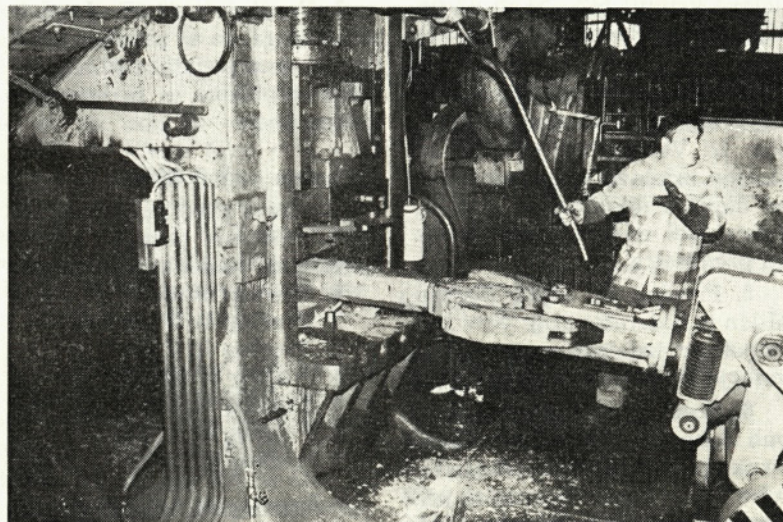
Maček: Sedanje metode so prilagojene ugotavljanju poslovnega rezultata, stroškovno pa smo zanemarjeni. Ne ukvarjamo se z ugotavljanjem akumulativnosti proizvodov, kar bi bilo v prid komercialni politiki in seveda tudi vsej delovni organizaciji. Res pa je, da nekateri ne znajo brati še tistih poročil, ki že obstajajo.

Uredništvo: Nikoli ne vemo, kaj pravzaprav početi z vijačno proizvodnjo.

Bizjak: Tudi pri škopcih smo rekli, da jih ne bomo delali od določene dimenzije naprej. Če bi imeli pravočasno podatek o

stroških, bi se mogoče znali orientirati. Hkrati je gotovo treba upoštevati še komercialne vidike problema.

Maček: Zmotno je prepričanje, da se nam računalnik ne bo splačal. To bo dobra osnova za poslovno odločanje, informacije bodo hitrejše, pri razpravah bi se lahko opirali na ažurne podatke. Ni tudi nepomembno, da na ta način ni potrebno toliko rutinskega dela v delovni skupnosti, kar je tudi glavni predmet današnje okrogle mize. Bojim pa se, da je stvar ponovno prepozna. AO je v planih ponovno zanemarjena.

denju zadev temeljne organizacije, o izvajanju posameznih nalog ali opravljanju zadev ter o organiziranju in usklajevanju delovnega procesa. Torej je poslovnodni organ operativni vodja poslovanja in organizator ter usklajevalec delovnega procesa; ne odloča pa o poslovnih odločitvah, ki najbolj vplivajo na poslovne rezultate.

Po 514. členu ZZZ ima individualni poslovnodni organ oziroma predsednik kolegijskega poslovnodnega organa TOZD pravico in dolžnost sodelovati v delavskem svetu TOZD brez pravice odločanja. Dolžna sta tudi opozoriti na nesmotrne odločitve in druge akte, dati mnenje delavskemu svetu o odločitvi o poslih in sredstvih družbene reprodukcije, če se ta odločitev ne nanaša na predlog poslovnodnega organa. Ne moreta pa nesmotrnih poslovnih in investicijskih odločitev zadržati; le po 569. členu ZZZ, če sprejme delavski svet mimo svojih pooblastil kljub opozorilu poslovnodnega organa, izvršilnega organa, organa samoupravne delavske kontrole, družbenega pravobranilca samoupravljanja, službe družbenega knjigovodstva, inšpekcijskega organa ali drugega pristojnega organa sklep, s katerim se prizadene škoda OZD, mora poslovnodni organ zadržati njegovo izvršitev in začetni postopek pred sodiščem združenega dela.

Iz vseh teh določb sledi, da so individualni poslovnodni organ in člani kolegijskega poslovnodnega organa le poslovni svetovalci in čuvarji zakonitosti. Odgovarjajo po ZZZ torej le za to svojo vlogo, ne pa za ne-

smotrne poslovne odločitve in slabe rezultate OZD, razen če so ti posledica njihove nesposobnosti ali nemarnosti, da bi pravočasno dali delavskemu svetu ustrezno strokovno mnenje ali predlog. Vsekakor delavski svet v smislu 545. člena ZZZ ne bo zahteval predčasne razrešitve poslovnodnega organa, če ni upošteval njegovega predloga ali mnenja in so bili zaradi tega poslovni rezultati neugodni.

Funkcije in odgovornosti poslovnodnih organov se nanašajo na vodenje poslovanja, poslovne rezultate in na poslovne odločitve tistih OZD, v katerih opravljajo poslovodno funkcijo. Ker o večini poslovnih odločitev odločajo v TOZD, je vloga in odgovornost poslovnodnega organa delovne organizacije nedoločena. Po 535. členu ZZZ individualni poslovnodni organ oziroma predsednik kolegijskega poslovnodnega organa delovne organizacije ima ta vloga čuvarja zakonitosti, po 534. členu ZZZ pa poslovnodni organ delovne organizacije koordinira delo poslovnodnih organov temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije v okviru zadev, ki se opravljajo v delovni organizaciji, v skladu s pooblastili, ki so jih temeljne organizacije v njeni sestavi določile s samoupravnim sporazumom o združitvi.

V skladu s pričakovano večjo vlogo delovnih organizacij bo treba jasneje urediti vlogo poslovnodnega organa in njegovo odgovornost za poslovne odločitve in za rezultate v vseh OZD, zlasti pa v delovni organizaciji. dr. Mitja Kamušič

Inovacije v Verigi

V tretjem trimesečju leta '85 je služba za inovacije prejela naslednje predloge (ideje):

1. Predlog št. 20/85, inž. Hanžič Darko iz SKK: Ideja — klešče z nastavnim vijakom za vstavljanje mostičkov v sidrne verige.

2. Predlog št. 21/85, inž. Hanžič Darko iz SKK: Ideja — izboljšanje rezalne sposobnosti sredov s popuščanjem z vročo paro pri 560 °C.

3. Predlog št. 22/85, Brence Janez iz Orodjarne in Dobnikar Marjan iz DSSS: Nov način izdelave krivulj (42—54 in 42 do 49) na rezkalnem stroju ALG-100.

4. Predlog št. 23/85, Knaflič Franc in Čamažar Marjan, oba iz Verigarne: Orodje za strojno izdelavo prenašalca člena napetih upogibalnih strojih, kakor tudi cenejša izdelava tega prenašalca.

5. Predlog št. 24/85, Krivec Milan iz Sidrnih verig: Nov postopek pri izdelavi verig za elevatorje (kalibriranje).

6. Predlog št. 25/85, inž. Lappuh Janez iz tozda TIO: Konstrukcija montažnega orodja za suho sestavljanje X manšet pri razvodnikih PRA 0552 in 1552 (pozneje tudi za 0852)

V omenjenem obdobju je strokovna komisija za obravnavanje inovacijskih predlogov pripravila naslednje predloge za delovna razmerja po tozdih:

1. seja — 22. 8. 1985

1. Predlog št. 32/83. Komisija predlaga, da se izplača posebno nadomestilo za prvo leto koriščenja predloga in nagrada za izdelavo načrtov.

2. Predlog št. 24/84. Komisija predlaga, da se predlog kot

inovacije zavrne in se predlog smatra kot vestno opravljanje dogovorjenih nalog.

3. Predlog št. 10/85. Komisija predlaga, da se čimprej naroči potrebno orodje, po redni rabi predloga se bo izdelal izračun prihranka iz PN.

4. Predlog št. 8/85. Komisija predlaga, da se izplača posebno nadomestilo za koriščenje predloga.

5. Predlog št. 38/84. Komisija predlaga, da se predlog zavrne, ker ni zanimanja kupcev za nov izdelek.

6. Predlog št. 20/85. Komisija predlaga, da se predlog zavrne, ker je dosedanji način reševanja problema v proizvodnji zadovoljiv.

2. seja — 5. 9. 1985

Komisija predlaga, da se izplača enkratno posebno nadomestilo za naslednje predloge:

1. Predlog št. 36/84

2. Predlog št. 37/84

3. Predlog št. 41/84

4. Predlog št. 2/85

5. Predlog št. 3/85

6. Predlog št. 12/85

7. Predlog št. 13/85

8. Predlog št. 9/85. Komisija predlaga, da se čimprej izdelajo načrti predloga in nato se naj izvrši preizkus predloga, nakar bo sestavljen predlog za PN.

Komisije za delovna razmerja po tozdih so dokončno odločale o naslednjih predlogih:

1. Kovačnica

1.1 Predlog št. 20/84. Komisija je zadolžila vodstvo tozda, da naroči orodje po predlogu in izvrši preizkus predloga (predlagatelj je umaknil predlog dne 9. 8. 1985).

2. Vijakarna

2.1 Predlog št. 15/84, Kociper Štefan iz Vijakarne: Žica za stiskanje kovic CZ D 3,2 X 4,5 z luknjo.

Komisija je sprejela sklep o izplačilu enkratnega posebnega nadomestila v višini 12.500 din.

2.2 Predlog št. 5/85, Dežman Franc iz Vijakarne in Frelih Franc iz Orodjarne: Uporaba starih jeklenih vložkov od križnih glavačev za izdelavo glavačev za vgrezno glavo. Komisija je odobrila izplačilo enkratnega posebnega nadomestila v višini 13.778 din vsakemu, skupaj 27.556 din.

3. Sidrne verige

3.1 Predlog št. 20/85, inž. Hanžič Darko iz SKK: Klešče z nastavnim vijakom za vstavljanje mostičkov v sidrne verige. Komisija je sklenila, da se predlog zavrne, ker sedanji način vstavljanja mostičkov ob primerni pazljivosti, odgovarja postavljeni zahtevi.

4. Vzdrževanje

4.1 Predlog št. 40/84, Janša Jože iz Vzdrževanja: Brušenje vodil na stružnicah TES 3 v Vzdrževanju. Komisija je odobrila izplačilo enkratnega posebnega nadomestila v višini 30.000 din.

SAMOZVANEMU POROČEVALCU RADIA TRIGLAV

*Ko že viharjev sled ugaša,
ko pomineva moč strasti,
triglavski komentator se oglašja,
prek radijskih valov nam zagrozi:*

*»Ti, ti Veriga — grda si
hudoba,
mar res ne veš, kaj si storila,
je v tvojih nedrih taka zloba,
da dober glas za vedno si
zgubila?»*

*Je vodstvo tvoje fuj in fej,
le kdaj ga kaniš zamenjati?
Če tega ne storiš — le glej,
utegneš pod »prisilno« stati.
Pa ni tvoj zadnji greh edini.
Se vtikaš levo, desno in počez,
se grehi tvoji štejejo v množini,
je tudi name eden vmes!»*

*Oprosti, dragi Jošt, zameri,
ki s kritiko smo nate jo dobili,
a kakor vsi, bili smo v dobri
veri,
da vse smo v redu, prav storili.*

*Nasedli znani smo utvari,
da več denarja vsakogar
pokvari.
Zato moj Jošt le dalje piši,
saj tvojih poročil nihče ne bere,
nihče ne bere in nihče ne sliši,
kako se koža komu odere.*

*Razumem, kaj pomeni ti denar,
da zanj pripravljen mnogo si
storiti,
saj vem, da ta ti je vladar,
ki ni težko se zanj ti prikloniti.*

*Le piši še naprej uspešno.
Saj ni nič važno, kaj se piše,
čas vse neumnosti zabriše.
naj to bo resno ali smešno,
Vest*

4.2 Predlog št. 7/85, Čop Janez in Demšar Anton iz Vzdrževanja: Izboljšava na sklopki viličarjev 1,5 t in 2,5 t. Komisija je odobrila vsakemu od predlagateljev 7.500 din kot enkratno posebno nadomestilo, skupaj 15.000 din.

5. Orodjarna

5.1 Predlog št. 8/85, Kornuta Brane iz Orodjarne: Izboljšava pri obdelavi glavačev na brusilnem stroju.

Komisija je odobrila izplačilo 3.000 din kot enkratno posebno nadomestilo.

Na koncu mojega zadnjega poročila se je vrnila napaka pri poimenovanju novega člana strokovne komisije: pravilno se mora glasiti, da je tov. Franc Vovk, predsednik komercialne službe, novi član strokovne komisije za obravnavanje inovacij.

Albin Lampe

Iz dnevnika našega komercialnega predstavnika — ali kako sedaj priti h kupcu in kaj mu reči?

Potno poročilo:

Ob zaključku letnega remonta konverterske jeklarne v Železarni Smederevo, ki se je začel 15. 10. 1985 in zaključil 19. 10. 1985, je predstavnik Železarne zahteval, da jih obiščem. Miša Vrzić — predstavnik Železarne je povedal, da je z bojaznijo in velikim osebnim rizikom moral začeti remont brez naših verig in se mi zahvalil za našo lažno pomoč. Pri tem me je vprašal, kaj bi Železarna Smederevo kot naš kupec morala še storiti, da bi naročeno blago dobili pravočasno, saj so naše pogoje izpred štirih let, da posredujejo letne specifikacije najmanj 6 mesecev pred prvo dobavo, v vsem izpolnili.

Ker nisem mogel dati odgovora temu pomembnemu kupcu, prosim, da mi vi pomagate, ob tem pa vas le spomnim, kako je kupec blago naročil in kako je Veriga naročilo realizirala:

22. 12. 1984 sem obiskal Železarno Smederevo, kjer sem dobil specifikacijo za bremenske verige, priveznice in opremo v vrednosti 40 milijonov novih dinarjev. Specifikacije in opozorila, da do zamude pri dobavah ne sme priti, sem takoj poslal v Verigo. Komerciala je odgovorila, da bodo bremenske verige poslane v Železarno do 30. 3. 1985.

Ker sem poznal verigarstvo prakso, da pisne potrditve in roki niso zanesljivi, sem pisno in osebno večkrat opozoril, da se rok nevarno približuje in da do zaostanka ne sme priti v nobenem primeru. Toda vsa moja opozorila očitno v Verigi nikogar ne zanimajo, niti se nihče ne trudi za njih reševanje. Praksa je spet pokazala našo pravo »barvo«, saj je naš potrjeni rok dobave minil, bremenske verige ne le da niso bile gotove

30. 4. 1985, pač pa v tem času zanje niti ni bilo materiala.

Kupca smo obvestili o težavah z repromaterialom kot o vzroku zakasnitve. Železarna je bila potrpežljiva vse do 26. 7. 1985, ko so me poklicali, da jim končno povem rok dejanske dobave. Pred obiskom sem se pogovoril s Francijem Vovkom, Jožetom Prešernom in Vinkom Marzidovškom, ki so po dogovoru s SPIK-om obljubili, da bodo verige gotove do 1. 10. '85. O tem sem obvestil kupca, ki je ne glede na to, da delajo z iztrošenimi verigami, nov dobavni rok sprejel.

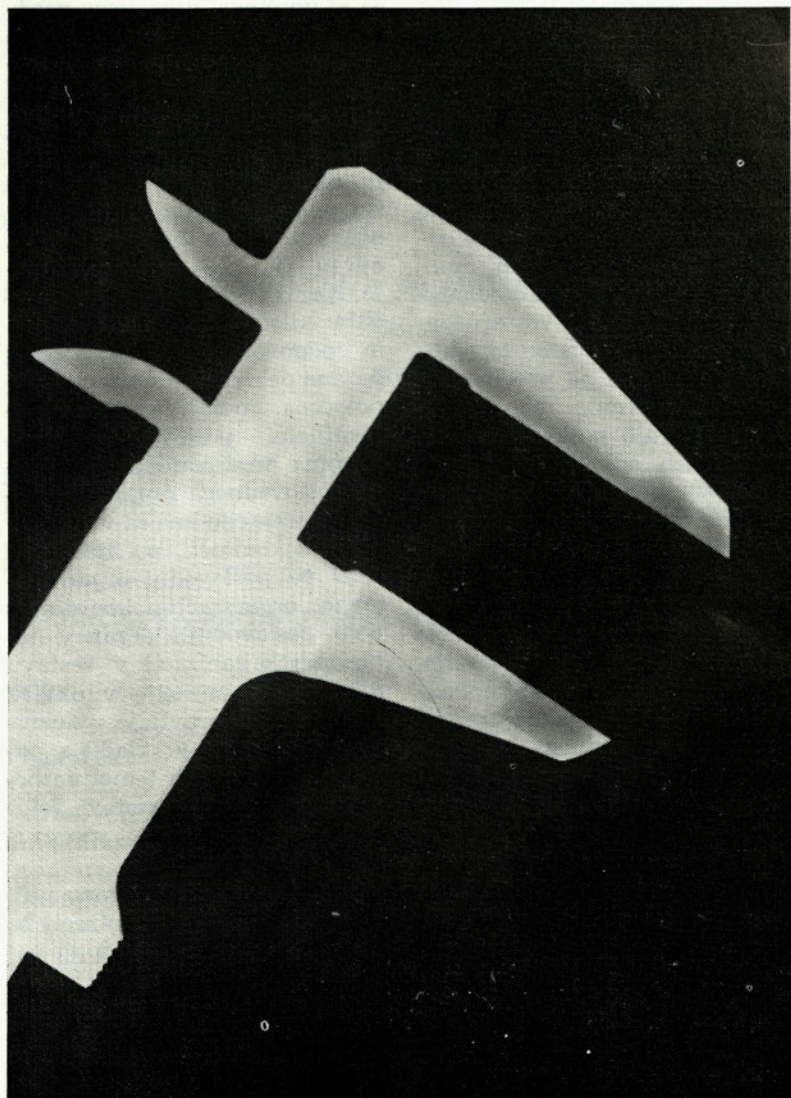
Ko se je približal novo postavljeni dobavni rok, sem v Verigi ponovno interviral in vas obvestil, da se remont začne 15. 10. 1985. Namesto da bi bile verige narejene, so mi komercialisti povedali, da za verige še ni pripravljene žice ter da bodo verige gotove v novembru.

Predstavnik Železarne me je nujno klical in zahteval odgovor, kdaj bodo verige gotove, saj se je remont že začel.

V taki situaciji nisem mogel najti razloga za opravičilo. Kupca sem prosil, da vzame za zamenon bremenske verige druge dimezije. Ker pač ni imel izhoda, je tudi v to privolil, le da bodo verige poslane v Smederevo do 14. 10. 1985. Ne bom vas utrujal s tem, kaj je bilo potlej: remont je bil gotov 19. oktobra, naše verige pa so prišle v Smederevo 21. 10.

V novembru moram v Železarno Smederevo glede specifikacij za drugo leto. Prosim vas, da mi sporočite, kako naj pristopim h kupcu in kaj mora ta kupec storiti, da bi dobil naročeno blago v rokih, ki smo jih mi postavili?

Milomir Đurić

Poslovni rezultati v obdobju januar—september 1985

V rezultatih poslovanja devetmesečnega obdobja se odražajo zaostrene gospodarske razmere kot posledica stabilizacijskih gibanj. Nadaljevala so se inflacijska gibanja, kar je zlasti vplivalo na porast vseh vrst stroškov. Kljub temu so poslovni rezultati dokaj ugodni, celo boljši od naših pričakovanj.

Celotni prihodek je porastel 90 odst. v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta. Porabljena sredstva so večja 82 odst. in dohodek 113 odst. Iz tega sledi tudi ugodnejša delitev čistega dohodka, ki je večji 111 odst. Za osebne dohodke smo namenili 93 odst. več, za stanovanjski prispevek 104 odst. več, za sklad skupne porabe je povečanje kar 307 odst. Povečala se je tudi stopnja akumulacije, saj smo za poslovni sklad razdelili 144 odst. več in za rezervni sklad 59 odst. več sredstev kot lani. Izgube ne izkazuje nobena temeljna organizacija. S takimi rezultati smo v znatni meri presegle tudi planirane cilje.

Če bi pregledali poslovne rezultate po mesecih, bi opazili nazadovanje v juliju in avgustu, ko smo dosegli veliko premajhen obseg prodaje, da bi z njim pokrili vse nastale stroške. Šele v septembru so se razmere uredile, saj smo z rekordno velikostjo realizacije uspeli izboljšati stanje. To velja v glavnem za vse temeljne organizacije. Na oblikovanje celotnega prihodka je v veliki meri vplivalo stanje terjatev do tujine. V primerjavi s polletjem so se nezavarovane terjatve do inozemskih kupcev znižale, saj smo uspeli pridobiti zavarovanje v obliki garancij in zavarovalnih polic. Pa tudi v absolutnem znesku so bile terjatve do tujine nižje kot na začetku leta.

Na poslovni rezultat v bistveni meri vpliva stanje zalog. Tu se ne moremo ravno pohvaliti, saj so zaloge v neprestanem porastu. Pri zalogah surovin in materiala je stanje enako kot na začetku leta. Pri tem so se surovine kot najvažnejša postavka celo znižale.

Ostale vrste pomožnih materialov in rezervnih delov pa so v porastu. V največji meri so porastle zaloge nedovršene proizvodnje, ki so kar enkrat večje po vrednosti kot na začetku leta. Tudi v septembru so se zaloge nedovršene proizvodnje še nadalje povečale, predvsem v Vijakarni, Verigarni in Sidrnih verigah. V vrednosti teh zalog se odraža rast stroškov proizvodnje, pa tudi počasno zaključevanje delovnih nalogov. Običajno se nalogi intenzivneje zaključujejo konec leta, s tem pa se stroški proizvodnje in gotovih izdelkov v zadnjem mesecu močno povečajo. Povečale so se tudi zaloge polizdelkov, v septembru največ v Verigarni in Kovačnici. Zaloge gotovih izdelkov so se spričo velike realizacije v septembru znižale, a so še vedno 11 odst. večje kot na

začetku leta. Na sploh pa se je vezava sredstev v zalogah znatno povečala, kar pokrivamo izključno s kratkoročnimi viri sredstev, to je s krediti in izdanimi menicami, kar bistveno vpliva na povečanje stroškov obresti.

Na področju delitve smo se v glavnem držali resolucijskih usmeritev. Glede na rast primerljivega dohodka smo izplačali osebne dohodke v dovoljni višini, formirali pa smo nekaj več sklada skupne porabe. K taki odločitvi nas je usmerjalo dejstvo, da bomo v 1. 1986 kupili 15 stanovanj v novi soseski Center v Lescah, za to pa bomo pri delitvi po zaključnem računu morali nameniti preko 50 milijonov din. Poleg tega želimo tudi realno povečati regresiranje dopusta, seveda pa je realizacija naših želja odvisna od ustvarjenega dohodka.

Letos smo kljub občasni krizi pri zagotavljanju tekoče likvidnosti uspeli že v devetih mesecih realizirati 79 odstotkov predvidenih investicijskih naložb. Pretežni del predstavlja nakup opreme iz programa energetike v TOZD Sidrne verige. V septembru smo imeli velike težave pri zagotavljanju likvidnosti zaradi premajhnega obsega prodaje v polletnih mesecih. Zato smo ustavili vsa plačila v zvezi z investicijami, kar je povzročilo zastoj pri realizaciji predvidenih gradbenih del.

Stanje se je izboljšalo šele v oktobru in tako smo uspeli nadomestiti zamujeno, ker so bile tudi vremenske razmere dokaj ugodne. Tako gradimo zdaj nadomestni objekt za ambulanto, trafo postajo, sistem industrijske vode ter skladišče amoniaka in plina. Vsaj groba gradbena dela naj bi bila opravljena še pred zimo.

Pri obračunu amortizacije smo upoštevali v devetih mesecih le predpisane stopnje, kar pa je spričo dosežene stopnje inflacije občutno premalo. Že v okviru SOZD Slovenske železarne smo se domenili, da revaloriziramo amortizacijo na realno raven, ki bo zagotavljala normalno obnovo osnovnih sredstev in to od 1. 6. 1985 dalje. Tega dogovora polovica DO v SZ ni realizirala. V zadnjem kvartalu bomo skušali zamenjavo nadomestiti in bomo obračunali večjo amortizacijo. Tudi resolucija za prihodnje leto govori o tem, naj amortizacijska sredstva rastejo hitreje kot celotni prihodek in dohodek. Če nam bodo razmere do konca leta dopuščale obračunati višjo amortizacijo, bomo lahko že letos realizirali del investicijskega programa za prihodnje leto, zlasti nakup nekaterih večjih strojev.

Na področju kratkoročnega financiranja je stanje kreditov sicer manjše kot na začetku leta, večji pa je obseg izdanih menic. Kratkoročne kredite koristimo v bankah v obliki kreditov za izvoz, ki so še relativ-

no poceni v primerjavi s splošno obrestno mero. Glede na obseg tako prodaje doma kot v izvoz pa je obseg kreditov znatno nižji kot v prejšnjih obdobjih. Temeljne banke so sposobne v veliko manjši meri spremljati tekoče poslovanje. Občasno smo prisiljeni koristiti premošitvene kredite Interne banke, na pomoč pa nam priskočijo tudi druge delovne organizacije, ki razpolagajo z viški denarnih sredstev.

Na splošno pa ugotavljamo, da se finančna disciplina na področju Jugoslavije poslabšuje, saj se delež plačil z menicami povečuje. Še zlasti težko je izterjati zaračunane menične obresti. Vse več kupcev, zlasti trgovina, zahteva od nas boljše plačilne pogoje, to je daljši rok brezobrestovanja ali nižje obrestne mere. Predelovalna industrija ima pri teh pogojih znatno slabši položaj kot črna metalurgija, ki lahko postavlja ostrejšje dobavne pogoje.

Na deviznem področju so bili ves čas prisotni problemi v zvezi s pomanjkanjem deviz. Delež deviz, ki nam ostane po plačilu obveznih združevanj, ne zadošča za kritje potreb uvoza nujnih reproviziv in rezervnih delov ter za plačilo anuitet. Zato moramo stalno kupovati devize na trgu, da pravočasno krijemo zapadle anuitete. To seveda negativno vpliva na dohodkovno uspešnost. Tudi z izvozom do konca leta ne bomo uspeli zagotoviti vseh potrebnih deviz.

Pred nami sta le še dva meseca do konca leta. Prav do realizacije postavljenih nalog za zadnji kvartal je odvisno, kakšen dohodek bomo dosegli pri zaključnem računu in kako ga bomo delili. Vse preveč se ukvarjamo s problemi delitve in premalo s pogoji za ustvarjanje dohodka. Pa se bomo morali soočiti tudi s tem.

Marjana Kozamernik

Odmev na uvodni članek Čop Franca v 10. številki glasila Veriga

Že na začetku uvodnega članka je Franc Čop dejal, da v Verigi že dolgo časa ne rečemo bobu bob. Ravno tako je ugotovil oziroma sklenil svoja »razmišljanja« s tem, da je skrajni čas, da rečemo bobu bob.

Glede na obsežnost članka (pol strani) tudi Franc Čop ni uspel reči bobu bob. Kajti niti na koncu sestavka ne vemo, kdo so ti »dušebrižniki«, »potencialno odžagani«, ki so dobili črno piko in ne kdo so »tipalkarji«. Ljudje, ki nismo blizu vira informacij pač ne vemo, kdo je »potencialno odžagan«, kdo »tipalkar«, tako da bi Franc Čop, če še nadalje misli pisati slične članke, lahko napisal vsaj ime in priimek tistih oseb.

Mislimo, da ta zahteva ni pretirana, saj ne zahtevamo nič več kot Franc Čop na začetku svojega uvodnega članka. Glede na to, da nje Franc Čop v svojem članku podal ugotovitve (citat): »Stvari so prišle tako daleč, da že vsak stavek, ki ga nekdo pove, poskušamo »prevajati«, torej a priori ne verjamemo besedam, pač pa v njih iščemo nek drug pomen, tisto pravo »resnico«. (konec citata), bi pač lahko tej ugotovitvi sledil že v tem članku. Ker mu to ni uspelo, bi bilo dobro, da to upošteva pri nadaljnjem pisanju člankov. Če pa mu to slučajno ne bi uspelo, naj poleg sestavka doda še slovar, ki pojasnjuje šifre v narekovajih in v besedah, ki pomenijo nekaj tretjega.

K. S. OO ZSMS Veriga Lesce

Pripis uredništva

Zahvaljujemo se mladinski organizaciji Verige za kritičen članek, ki je za razliko od uvodnika v deseti številki dosti bolj konkreten, morda le z manjšo lepotno napako: ni navedeno, na kateri seji je bil sprejet in s kakšno večino glasov.

Lahko pa, da ga je hkrati pisalo celotno članstvo, kar bi bilo sploh razveseljivo, saj se mnenja posameznikov ne spodbijo.

Pripis naj mladinska organizacija jemlje za spodbudo k večjemu sodelovanju v časopisu. To ne bi smeli jemati za težko izvedljivo, saj je dovolj zgledov kvalitetnega pisanja mladine v Sloveniji. In ne vidiva razlogov, da bi bila verigarska mladina drugačna.

Konkretnější odgovor na članek ni izključen.

UBOŽČEK

*Majhen, skuštran,
sedi ob cesti
in opazuje mimoidoče.
Nihče se ne zmeni zanj,
on le sedi in tiho joče.
Kdo ga je pustil tam?
Je mogoče prišel sam?
Ni prišel sam,
tu so ga pustili!
Odnali so ga,
češ, da ne uboga,
Ga bo kdo opazil?
Mu ponudil hrano?
Ga vzel s seboj
v svoj topli dom?
Nihče ga ne opazi!
Vsi grede mimo,
ponosno, vztrajno.
On pa sedi tu
in tiho joče.
Ubogi, mali,
skuštrani kužek.*

Greta Maček: iz zbirke
IZ SRCA

KOT BELE PTICE

*Kot bele ptice so oblaki,
ki po nebu plavajo,
kot uporne želje so koraki,
ki po listju tavajo.*

*Breze — zlatolasa dekleta
na jasah molče,
hrast, samotna silhueta,
veje razteza čez nje.*

*Tiho po goščah se plazi jesen,
otožnost čez polja se zgrinja,
dan mračen, meglen.*

NEKAJ JE ...

*Nekaj je v teh modrih očeh,
nekaj je v teh toplih dlaneh,
ki segajo za življenjem.
Nekaj je v teh tihih nočeh,
ko pod tvojim oknom veter
poje otožne melodije.
Nekaj je v tej svetlobi obraza,
ki v pomladi dan lije
in potolaži moja hrepenenja.
Nekaj je v tej tvoji luči
življenja,
ki me zdaj žge. Kako ta ogenj
sije v mojo temo.
Nekaj je ...*

Franci Andrenšek:
iz zbirke BELE SAMOTE

Razvoj in prenos investicij v proizvodnjo

V delovni organizaciji se zavedamo, da velja tako kot za moderni svet tudi za nas ugotovitev, da je tehnološka inovacija, oplemenitenost z ustreznim informacijskim sistemom, ključna alternativa nadaljnega razvoja V stalen razvoj in dopolnjevanje proizvodov, v iskanje še povsem novih poti, nas silijo družbenoekonomske razmere in oster konkurenčni boj, predvsem na tujih tržiščih.

Pri načrtovanju nadaljnega razvoja so naši pristopi dokaj optimistični, predvsem pa želimo doseči stanje, da za našo visoko razvito konkurenco zunanaj meja ne bi preveč zaostajali. V splošnem ugotavljamo, da so v naših razmerah potrebni izredno veliki napor, če želimo naše zamisli, bodisi na razvoju novega proizvoda, bodisi pri razvoju novih tehnoloških poti, tudi realizirati.

Analiza preteklega dogajanja nam je pokazala, da je naslonitev na lastne sile način, kako cilje doseči, seveda pri zahtevnejših projektih brez tesnega sodelovanja z znanstveno-raziskovalnimi institucijami in visokošolskimi ustanovami ne gre. Da te ugotovitve niso pri nas zgolj oguljene fraze, temveč da so plod stalnega iskanja, kaže naslednje:

— razvojno delo rabi strokovnega človeka s posebnimi lastnostmi, značilnimi za ustvarjalca.

Uspelo nam je oblikovati razvojni oddelek, ki je usmerjen v naslednja področja: razvoj novih izdelkov in razvoj tehnologije za verižni program, razvoj izdelkov in tehnologije s posebnim poudarkom na avtomatizaciji obdelovalnih sistemov za področje pnevmatike in razvojno projektivna skupina za področje strojev, naprav in razne opreme.

Skupno je v razvojnem oddelku zaposlenih 40 ljudi, pretežno z visoko in višje šolsko izobrazbo. Letno štipendiramo na srednji stopnji izobraževanja 150 učencev, na višji in visoki pa 30 študentov s tem, da namestavimo število slednjih v prihodnjem močno povečati, dotok pa bomo jemali iz tistih učencev na srednji stopnji, ki se bodo z učenim uspehom posebej izkazali;

— stalno skrbimo in razvijamo oblike strokovnega sodelovanja z raziskovalnimi organizacijami, inštituti in z visokošolskimi ustanovami. V tem trenutku tečejo konkretne razvojno-raziskovalne naloge in tudi projekti v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan za visokofrekvenčno induktivno napravo večjih moči za toplotno obdelavo verig, s Fakulteto za strojništvo na področju fluidne tehnike in z MI SZ na področju raziskav materiala;

— v oktobru smo se vrnili s konference vzhodnoevropskih proizvajalcev verig, ki je namenjena predvsem izmenjavi iz-

kušenj in novosti na področju verigarske proizvodnje. Na teh srečanjih sodelujejo tudi vsi eminentni proizvajalci strojne opreme, kar omogoča neposreden kontakt in pospešuje tehnološki napredek na obeh straneh. Prihodnje leto bo konferenco organizirala ponovno naša delovna organizacija;

— ker se zavedamo, da bomo na področju inovativne dejavnosti uspešni le, če bomo povezali inženirsko delo z množično inovativno dejavnostjo, v naši DO uspešno delujeta DIT — Društvo inženirjev in tehnikov in DIATI — Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

DIT deluje kot sekcija matičnega društva na Jesenicah. Aktivnost je usmerjena v izobraževalno dejavnost — v organizacijo predavanj z različnih področij in organizacijo ogledov zanimivih delovnih organizacij tudi v tujini. Financiranje poteka iz sredstev, ki jih v DO namenjamo za izobraževanje. Sekcija šteje danes 80 članov, zato zaradi še učinkovitejšega delovanja razmišljamo o ustanovitvi lastnega društva.

DIATI je društvo, ki združuje samo aktivne inovatorje. Letos šteje društvo že 101 čla-

na. Finančno stanje društva je odvisno od višine izplačanih nagrad in nadomestil za koristne inovacije. S tem denarjem se organizira zanimive obiske sejmov, razstav doma in v tujini, ki se jih udeležijo najuspešnejši člani društva.

Člani društva so razdeljeni po inovacijskih krožkih, ki so oblikovani v vsakem tozdu. Vsak krožek ima svojega vodjo, prav sedaj pa na nivoju DO pripravljamo več (3) pospeševalce inovativne dejavnosti, da bi inovacijske procese še pospešili.

Naši inovatorji so vsako leto deležni najmanj treh priznanj, ki jih podeljuje Raziskovalna skupnost občine Radovljica. Število inovacij je bilo v zadnjih treh letih naslednje:

1983 — 63 inovacij, 1984 — 42 inovacij, 1985 — doslej 28 inovacij.

Najvišja izplačana nagrada za inovacijo je bila v letu 1985 156.940 din, s katero je bil ustvarjen prihranek v proizvodnji 15.490.187 din. Zanimivo je, če povemo, da smo imeli prvi Pravilnik o inovacijah že leta 1962, prva prijava inovacije pa je bila registrirana v letu 1957.

Gvido Melink

Naše računalniške perspektive

Računalništvo, kot nujen temelj sodobnega informacijskega sistema, se je v Verigi usmerjalo predvsem v klasične oblike avtomatske obdelave podatkov, z vsemi slabostmi, ki spremljajo na tak način zasnovan informacijski sistem. Če k vsem objektivnim pomanjkljivostim takega sistema dodamo še vplive nezadovoljive organiziranosti toka informacij, neupoštevanja internih predpisov in podobno, potem ni potrebno še posebej utemeljevati naš pristop k snovanju novega, sodobnejšega informacijskega sistema.

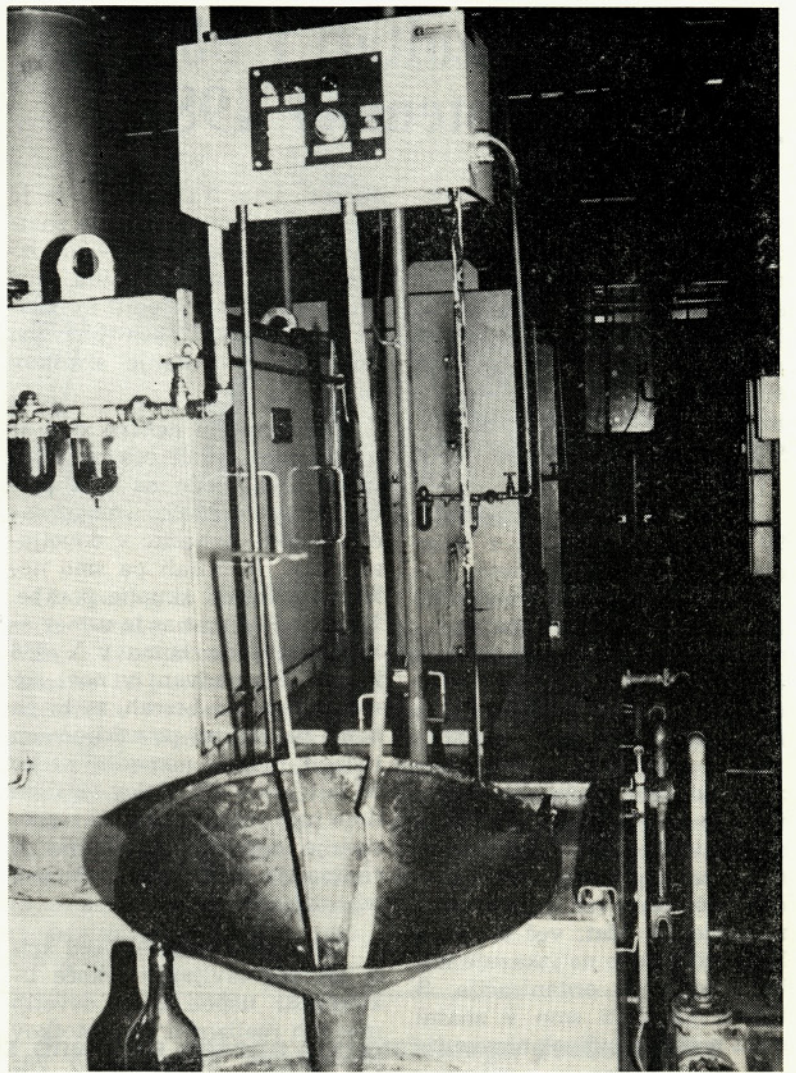
Če delovno organizacijo obravnavamo kot poslovni sistem in temeljne organizacije kot njene podsisteme, nam postane jasno, da je potrebno stalno upoštevati medsebojne odvisnosti in medsebojna vplivanja, tako med DO in njenim okoljem, kakor tudi med DO in njenimi tozdi ter seveda med tozdi samimi. Upoštevanju teh vplivov in njih kreiranju pravimo z drugo besedo upravljanje, pri čemer imajo dominantno vlogo točne in ažurne informacije, kajti le na podlagi takšnih informacij se lahko sprejemajo ustrezne odločitve.

V današnjih razmerah gospodarjenja so potrebe po točnih in pravočasnih informaci-

jah življenjskega pomena za vsak poslovni sistem. Informacijski sistem, ki temelji na klasičnem načinu obdelave podatkov, v današnjih pogojih gospodarjenja prav gotovo ne more zagotoviti informacij, ki bi ustrezale sodobnim zahtevam. Točne in do neke mere vsebinsko ustrezne informacije lahko zagotovi tudi dobro organiziran klasični informacijski sistem. Če pa želimo časovni interval med trenutkom nastanka poslovnega dogodka in trenutkom, ko je informacija o njem na razpolago uporabnikom, čimbolj skrajšati, potem mora biti osnova takšnega informacijskega sistema sodobna računalniška oprema z učinkovito komunikacijsko mrežo.

Čedalje večje potrebe po hitrih in točnih informacijah narokujejo spremembe tudi v pristopu k obdelavi podatkov, zato smatramo, da naše sedanje računalniške obdelave, gledano perspektivno, ne morejo več zagotoviti učinkovitega, oziroma funkcionalnega informacijskega sistema. Koncept mora upoštevati in predvidevati postopno graditev sistema s tem, da je dolgoročno aktualen in da dovoljuje uporabo oziroma zamenjavo hitro razvijajoče opreme.

Z analizo dejanskega stanja smo ugotovili, da nam obstoje-

Vpeljali avtomatski lovilec olja

Že dalj časa smo se srečevali v Sidrinih verigah pri IPSEN pečeh s problemom čiščenja odpadne vode iz pralnika. Prvi korak v smeri izboljšanja varstva okolja je bila vpeljava enostavnega avtomatskega lovilca olja, ki olje zbira v sode ob pralni postaji. Torej naša skupna prizadevanja za izboljšanje varstva okolja so se uresničila v smeri zaustavitve negativnega pojava v uporabo te naprave.

Naprava je izdelana enostavno, lovi in zbira odpadna mineralna, rastlinska olja iz vode. Vgrajena brezkončna gumi-jasta vrv kroži v bazenu do se-

paratorja, ki očisti z vrvi maščobo. Praktična uporabnost naprave je, da lovi olje tudi do 4 m globine s kapaciteto do 60 kg težkih olj na uro.

Z našimi skupnimi prizadevanji si želimo dosledno ravnati po znanem načelu: ne ustvarjamo novih žarišč onesaženja okolja, obstoječe pa razrešujemo postopno v procesu modernizacije.

Vpeljava avtomatske naprave je še en dokaz, da varstvo okolja tudi v današnjih pogojih stabilizacije v naši delovni organizaciji ne izgublja na pomenu. SVD

či sistem daje informacije, ki so pogosto netočne, vsebinsko neustrezne, predvsem pa nepravčasne. Del obstoječega informacijskega sistema je sicer vezan na računalnik, vendar zbiranje, obdelava ter posredovanje informacij še vedno poteka na klasičen način, na nivoju paketnih obdelav. Periodika obdelav je v večini primerov mesečna, zaradi tega je dinamičnost in elastičnost poslovne politike vseh organizacijskih enot zožena. Pojavljajo se dvojne informacije o istem poslovnem dogodku, ker se podatki, ki se obdelujejo računalniško, vzporedno zbirajo in obdelujejo še ročno. Tako prihaja do različnih informacij o istem poslovnem dogodku, kar je seveda nesprejemljivo. Kljub možnosti računalniške obdelave še vedno prevladuje ročno zbiranje podatkov in klasičen način obdelave le-teh. Iz tega izvira veliko napak, ki jih je težko od-

kriti, saj zato običajno zmanjka časa. Za dvojnost informacij je večkrat vzrok tudi nezaupanje v računalniško obdelavo, kar pa ne sme zavirati razvoja.

Izkušnje doma in v svetu kažejo, da je realna rešitev problemov v kombinaciji paketne obdelave z interaktivno, pri čemer je treba poudariti, da ena verzija druge ne more izpodrinuti, ampak se lahko obe koristno dopolnjujeta ter tako občutno dvigneta učinkovitost in racionalnost poslovanja.

Sam koncept sodobnega, računalniško podprtega informacijskega sistema še ne bo izboljšal razmer, kakor tudi ne nabava sodobne računalniške opreme, temveč je osnova uspeha v ljudeh in njihovem znanju. Pri tem ne mislimo samo na računalniške delavce, ampak tudi delavce — uporabnike računalniških storitev.

Z. M.

Predlogi za racionalizacijo samoupravnih splošnih aktov

Zaključni dokument Kriične analize delovanja političnega sistema posveča precejšnjo pozornost tudi problematiki sprejemanja samoupravnih splošnih aktov ter pri tem v svojem drugem delu nakazuje vrsto kretnih predlogov za njihovo konracionalizacijo.

Predlogi iz analize izhajajo iz dveh temeljnih izhodišč, to je, da je potrebno dosledno zagotoviti načelo, da delavci o istem vprašanju z osebnim izjavljanjem odločajo samo enkrat, ter da naj delavci v temeljnih organizacijah z referendumom odločajo samo o tistih samoupravnih sporazumih in drugih samoupravnih splošnih aktih, s katerimi se uresničujejo temeljni odnosi, njihova konkretizacija pa naj se prepusti nadaljnjemu opredeljevanju v pravilnikih in v drugih samoupravnih splošnih aktih, ki jih sprejema delavski svet.

Ugotavlja se, da je vzrok za mnoge nejasnosti glede sprejemanja samoupravnih splošnih aktov predvsem nezadostna definiranost pojma neodtujljivih pravic delavcev, na temelju pravice dela z družbenimi sredstvi. Ker te pravice niso taksoaktivno navedene v ustavi, se predlaga, da naj komisija Skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja ZZZ v sodelovanju z Zvezo sindikatov Jugoslavije, iniciativo za preciziranje ustreznih določb o zakonu o združenem delu. Tako naj bi se vsebina posameznih neodtujljivih pravic pogloblje opredelila ter razdelala s tem, da bi bili upoštevani rezultati znanstvenih raziskovanj. Le o tako opredeljenih posamičnih neodtujljivih pravicah naj bi odločali delavci z referendumom.

Za realizacijo načela, da se o istem vprašanju z osebnim izjavljanjem ne odloča večkrat, naj bi ustrezno spremenili samoupravne splošne akte in ostale normativne akte ter v njih opredelili, da lahko delavski sveti DO in SOZD sprejemajo posamične odločitve ali pa tudi samoupravne splošne akte o tistih vprašanjih, ki so urejena s samoupravnimi sporazumi o združitvi v DO in SOZD ali v drugih samoupravnih sporazumih, ki so sprejeti z referendumom oz. v drugih oblikah osebne izjavljanja delavcev v TOZD. V tej zvezi naj bi se proučile določbe 100. čl. ustave SFRJ ter 528. čl. ZZZ. Čeprav analiza o tem posebej ne govori, pa bi iz teh opredelitev lahko razumeli, da bi naj v bodoče spremljali tudi takoiimenovane skupne samoupravne splošne akte, na nivojih DO oz. SOZD, ki so sedaj v praksi še sporni. Možnost sprejemanja skupnih samoupravnih aktov v širših oblikah združevanja dela in sredstev pa izrecno navaja separat o samoupravnem odločanju delavcev, ki ga je izdelala podskupina za združeno delo.

Vendar pa Kriična analiza ne prinaša bistvenih novosti v predlogih, o čem bi naj tudi v bodoče delavci v TOZD odločali z referendumom, kljub sicer

načelnemu zavzemanju, da je potrebno zmanjšati število vprašanj, o katerih bi naj delavci odločali z referendumom, v smeri odločanja samo o temeljnih razmerjih.

Po predlogu iz analize naj bi delavci v TOZD z referendumom odločili o samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD, DO in SOZD, o spremembah v organiziranju temeljne organizacije, o temeljnem planskem aktu TOZD, o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke ter za skupno porabo, o odrekanju pravic za vračilo združenih sredstev oz. nadomestila za gospodarske družbenimi sredstvi.

Z referendumom naj bi delavci odločali tudi o investicijskih odločitvah ter načinu zagotavljanja sredstev za te namene, kolikor le-to ni določeno v temeljnem planskem aktu TOZD.

V samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD pa bi naj se še posebej opredelilo, o katerih samoupravnih sporazumih o združevanju v širše oblike organiziranosti bi naj delavci odločali z referendumom ter o katerih bi naj odločali prek delegatov v delavskem svetu. Črtal pa bi se naj drugi odstavek 463. člena ZZZ, ki omogoča, da delavci sami določajo še druga vprašanja, o katerih bodo odločali z referendumom.

Glede na obstoječo ureditev v ZZZ, tako naj ne bi bilo več obveznosti sprejemati na referendumu samoupravnega sporazuma o združevanju v poslovno skupnost. Delno je sprememba tudi glede na odločanje o statusnih spremembah, po drugi strani, pa se celo širi področje odločanja o sredstvih za osebne dohodke, ker bi naj (po predlogu iz analize) delavci odločali z referendumom tudi o razporejanju dohodka, česar sedanja dikcija 463. čl. ZZZ ne zahteva.

Zdi se, da konkretni predlogi iz analize v tej zvezi ne upoštevajo dovolj vseh pripomb iz prakse, zaradi česar bo temu vprašanju v času javne razprave potrebno posvetiti še posebno pozornost. Glede referenduma gre omeniti še to, da se analiza zavzema, da se skrajša rok za ponovitev neuspelega referenduma na 60 dni. V analizi je predlog, da bi bilo v prihodnje nujno potrebno razdeliti odnos med samoupravnim sporazumom o združevanju in statutom, ter pri tem še proučiti pravni znančaj statuta in opredeliti postopek njegovega sprejemanja. Glede tega vprašanja je v praksi zaslediti zelo različna stališča. Nekateri se tako kot analiza, še posebej pa separat o samoupravnem odločanju, zavzemajo za reafirmacijo samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev, drugi pa temu nasprotujejo z argumenti, češ kako reafirmirati nekaj, kar sploh nikoli ni bilo afirmirano.

Nekateri se zavzemajo za to, da se ukine statut ali pa vsaj opredeli lažja »oblika« odločanja, glede na to, da se osnovna vprašanja urejajo v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev, v statutu pa se urejajo samo še posamezna organizacijsko-tehnična vprašanja v zvezi s postopki odločanja, ki ne predstavljajo temeljnih pravic delavcev.

V zvezi s postopki sprejemanja samoupravnih splošnih aktov, je potrebno še posebej izpostaviti usmeritev iz analize, da bi bilo potrebno dopolniti določilo 464. čl. ZZZ in z njo izključiti možnost, da bi lahko zbor delavcev sprejemal samoupravne splošne akte, s katerimi se urejajo medsebojni odnosi. Po drugi strani pa bi bilo potrebno okrepiti avtoriteto in vlogo delavskega sveta, kot organa upravljanja, katerega delokrog bi bilo potrebno razširiti in sicer v smeri, da delavski svet odloča o vseh vprašanjih, o katerih se ne odloča z osebnim izjavljanjem. V ta namen bi se naj njegove pristojnosti določile z metodo konkretnega naštevanja vprašanj odločanja. Tako bi se naj tudi bistveno oprekila vloga delavskega sveta pri sprejemanju samoupravnih splošnih aktov, raznih pravilnikov ipd., s katerimi se v bistvu uresničujejo opredeljena načela in pravila v samoupravnih splošnih aktih o združevanju v TOZD in v drugih oblikah združevanja, kot tudi realizirajo temeljni planski akti in samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki se sprejemajo na referendumu.

Analiza se še posebej zavzema za strokovnost pri izdelavi samoupravnih splošnih aktov, ter za prepoved prepisovanja ustavnih načel oz. norm kot tudi norm iz zakonov. Pri tem analiza tudi opozarja na nekatera vprašanja, ki bi jih naj samoupravni splošni akti v bodoče še posebej razčlenjevali, ter nakazuje smer njihovega opredeljevanja.

Naj zaključimo ta sestavek z mislijo, da je zaključni dokument Kriične analize delovanja političnega sistema glede racionalizacije samoupravnih splošnih aktov sicer prinesel nekatere pomembne novosti ter pri tem tudi dokaj dobro postavil temeljna izhodišča racionalizacije, vendar teh načel v nadaljnji konkretizaciji še ni dovolj razdelal, nekatera vprašanja je pustil še dokaj nejasna, nekatera pa tudi ne nesporna, zaradi česar bo potrebno tej problematiki v javni razpravi ob sprejemanju tega dokumenta posvetiti kar največ pozornosti, saj je to priložnost, da se s skupnimi predlogi pride do najoptimalnejših rešitev. Ob tej priliki pa bi bilo tudi prav, da se dokončno zavzamejo stališča o nekaterih pobudah oz. predlogih, ki so bili v praksi že večkrat podani, kot na primer pobude o standardizaciji, pobude o bistveni skrajšitvi referendumskega odločanja, pobude o neposredni uporabi zakonov glede raznih postopkov, o skupnih aktih ipd.

mag. Manijana Kočbek

Kadrovske vesti

Novosprejeti delavci:

tozd Sidrne verige:
Huse Mujezinović,
Zoran Stojanović,
Zdravko Polajnar

tozd Verigarna:
Franci Kacin,
Brane Vovk,
Sandra Lešnjak,
Darko Sovinc

tozd Vijakarna:
Suadam Babača

tozd TIO:
Tomaž Železnikar

Splošni sektor:
Vesna Maier

tozd Vzdrževanje:
Peter Zavrl

Prišli iz JLA:

Tehnični sektor:
Marjan Rejc

Prenehali z delom:

tozd TIO:
Matej Krajnc

tozd Kovačnica:
Ida Perger

tozd Orodjarna:
Drago Kralj

tozd Verigarna:
Breda Gašperin,
Aleš Cerar,
Igor Jekler

tozd Vijakarna:
Riko Hribar

Finančni sektor:
Barbka Polajnar

Tehnični sektor:
Vinko Rozman

Splošni sektor:
Jožica Perger

Rodili so se:

Zdravku Mohoriču iz tozda Sidrne verige sin Marko

Racu Ljubojeviću iz tozda Sidrne verige sin Ljubiša

Romanu Božiču iz tozda Orodjarna sin Nejc

Janku Petermanu iz Tehničnega sektorja sin Vid

Janezu Rozmanu iz tozda Verigarna hči Marjeta

Radu Milanoviću iz tozda Verigarna hči Dragana

Poročili so se:

Rade Šašo iz tozda Verigarna kadrovska služba

Zahvala

Ob izgubi drage mame Ivanke Pfajfar se najlepše zahvaljujem sodelavcem in OO sindikata DSSS za podarjeno cvetje; obenem se zahvaljujem vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Jože Pfajfar z družino

Športna rekreacija

Namizni tenis

Končana je tudi predzadnja disciplina v okviru občinskega sindikalnega prvenstva, to je tekmovanja v namiznem tenisu, ki je bilo 26. 10. 1985 v osnovni šoli v Radovljici. Tekmovanja se je udeležilo 120 tekmovalcev iz 60 osnovnih organizacij. Tekmovalo je 24 žensk in 96 moških. Naša ekipa je bila najbolj množična, saj je nastopilo 29 tekmovalcev, od tega le 4 ženske. Z udeležbo smo le delno zadovoljni, saj se je tudi tokrat pokazala majhna neresnost. Spet je bilo veliko več prijavljenih kot se je pa potem samega tekmovanja udeležilo (64 odst.). Kljub temu pa smo bili daleč najbolje zastopani, saj je Lip Bled, ki je bil drugi po udeležbi, imel le 15 tekmovalcev. Množičnost pa je tudi odločila končnega zmagovalca, kar je še posebno spodbudno. Po posameznih kategorijah pa lahko rečem, da so dobre rezultate dosegle ženske in pa mlajši moški. Veterani se tokrat nismo izkazali, čeprav so posamezniki z uvrstitvijo zadovoljni. Rekel sem, da je množičnost odločila zmagovalca. To je razveseljivo zato, ker naj bi v bodoče športna rekreacija pripadala množičnosti.

Rezultati so bili že na oglasnih deskah. Naj še enkrat omenim tiste najboljše. Srebrno medaljo je osvojila Tavčar Kati iz DSSS, bronasto pa Kopač Srečo iz TOZD TIO. Četrto me-

sto je osvojila Pogačnik Milojka iz DSSS, peto pa Zajc Stane prav tako iz DSSS.

Ženske so bile ekipno druge s 30 točkami za Lipom 41 točk. Moški smo prav tako zasedli drugo mesto z 62 točkami za Elanom, ki je osvojil 74 točk. Ekipno pa, kot sem že rekel, je ekipa Verige osvojila I. mesto z 92 točkami pred Elanom, ki je zbral 83 točk. To pa tudi pomeni, da smo v skupnem vrstnem redu po 8 panogah prevzeli vodstvo pred Elanom, ki za nami zaostaja samo 0,2 točke.

Pred nami je še kegljanje. Dobre možnosti imamo, da obdržimo I. mesto in s tem osvojimo naslov »najboljši športni kolektiv v letu 1985«. Vsi bomo lahko zadovoljni, če bo tudi tokrat o I. mestu odločala množičnost.

Kegljanje

V soboto, 26. 10. 1985 v popoldanskih urah pa je bilo prvenstvo Verige v kegljanju. Tekmovanje je bilo izvedeno na kegljišču hotela Jelovice na Bledu. Vodja tekmovanja Lovro Fister in Jaka Beravs sta poskrbela, da je tekmovanje potekalo nemoteno in v skladu s pravili. Udeležilo se ga je 49 tekmovalcev, 6 žensk in 43 moških. Konkurenca za najboljša mesta je bila v obeh kategorijah izenačena. To še posebno

SESTAVL K.D.	NE AMATER	KDOR KAD REKONSTR RUIRA	LJUBKO VALNO MOŠKO IME	FRAN- COSKO MOŠKO IME	NAŠA RAFINE- RIJA	PREBI- VALEC REPUBLIKE V YU	OSNOVNA ORABNI- ZACIJA EMO	VVLADIMIR NAZOR LITERAT	NEBDA- NJI SR- BSKI INDUSTRI- ALEC	OLGA LAH	OTROŠKA BOLEZEN
SLOVE- NSKI PISATEL											
PREDSE- DNIK ZDA											
IZDELEK KOVAČNI- CE									ERŽEN CIRIL TRALEC PETER		
FRANC OHAN				TORLET NO	KODE- NSKA		DRAG KANEN	HAPAKA PRI OT- ROŠKI IGRI			MARKO
JAPON SKI PESNIK								SORTA SLADO- LEDA			
STANE SEVER			1908 ŽVAB VERDIJEVA OPERA			SEDEŽ V SLEDA LIŠČV					
SOSE- DNI DRŽAVA								SPREJ GORSKA ROŽA			ALI TI KAJ
ČISTIL- NO SREDST- VO						LJUBLJANA ANTIENO MESTO V MALI AZIJI			HLADNO OROŽJE ITALIJANS- KE KAVBOJKE		
NEODVISNA UGANDESKA DRŽAVA				REKA V MAKEDONI- ČRNI			DIŠAVE AVSTRI- JA				
GLAVNO MESTO V SEVERNI BABILONI					NE AKTIVEN VEZNIK						
LAH TONI			DIVJA ŽIVAL IZ RODU MAČK				MIHELČ PRANC ŽELEZO		KRAJ PRI LJUBLJANI		ANITA LEČ
POVEČA- NJE LEVKOCI- TOV											
OBDELO- VALNA KOVINA					DRŽAVA V AFRIKI						

Program kina Radovljica

od 5. 12. 1985 do 2. 1. 1986

Ameriški barvni film »BRILJANTINA« četrtek 5. 12. ob 20. uri nedelja 8. 12. ob 20. uri	četrtek 19. 12. ob 20. uri nedelja 22. 12. ob 18. uri ponedeljek 23. 12. ob 20. uri
Ameriški barvni film »PODGANE« petek 6. 12. ob 20. uri ponedeljek 9. 12. ob 20. uri	Jugoslovanski barvni film »MALI ROP VLAKA« petek 20. 12. ob 20. uri sobota 21. 12. ob 18. uri
Hongkonški barvni pustolovski film »V ZMAJEVEM GNEZDU« sobota 7. 12. ob 18. uri torek 10. 12. ob 20. uri	Japonsko-nemški barvni film »ŽENA Z RDEČIM KLOBUKOM« sobota 21. 12. ob 20. uri nedelja 22. 12. ob 20. uri torek 24. 12. ob 20. uri
Ameriška barvna grozljivka »VIKEND GROZE (PETEK 13., III. del)« sobota 7. 12. ob 20. uri nedelja 8. 12. ob 18. uri sreda 11. 12. ob 20. uri	Ameriški barvni film »ROCKY III.« sreda 25. 12. ob 20. uri nedelja 29. 12. ob 18. uri ponedeljek 30. 12. ob 20. uri
Jugoslovanski barvni film »OČE NA SLUŽBENI POTI« četrtek 12. 12. ob 20. uri sobota 14. 12. ob 20. uri nedelja 15. 12. ob 18. uri ponedeljek 16. 12. ob 20. uri	Italijanski barvni zgodovinski film »HERKUL« četrtek 26. 12. ob 20. uri sobota 28. 12. ob 20. uri
Italijanski barvni film »RAFALI V PUŠČAVI« petek 13. 12. ob 20. uri sobota 14. 12. ob 18. uri	Ameriški barvni zabavni film »LJUBEZEN V RIU« petek 27. 12. ob 20. uri nedelja 29. 12. ob 20. uri
Grški barvni zabavni film »MAČJI SINDROM« nedelja 15. 12. ob 20. uri torek 17. 12. ob 20. uri sreda 18. 12. ob 20. uri	Ameriški barvni pustolovski film »HUNDRA« sreda 1. 1. ob 18. uri četrtek 2. 1. ob 20. uri
Ameriški barvni pustolovski film »PAST ZA EDDIEJA MACONA«	Francoski barvni film »VELIČASTVENI« sreda 1. 1. ob 20. uri četrtek 2. 1. ob 18. uri

Izžrebani reševalci nagradne križanke iz prejšnje številke:

1. nagrada — Jadranka Ljubičič, Verigarna
2. nagrada — Hilda Mengeš, Vijakarna, Ivanka Sodja, Kovačnica
3. nagrada — Matjaž Ambrožič, Boris Pristavec, Verigarna

Vasovanje

Nadaljevanje in konec

velja za moške, saj je bila razlika res minimalna. Za 3., 4. in 5. mesto so odločali podrti keglji na čiščenje.

Rezultati:

	kegljev
1. Romana Gatej Verig.	175
2. Dora Tonejc Verig.	164
3. Marjana Teskač Vij.	162
4. Cilka Stržinar DSSS	157
5. Majda Tonejc Verig.	147
6. Marjana Melink Verig.	107
Moški	
1. Srečko Đukanovič Sid. v.	207
2. Franc Gros TIO	206
3. Stane Zajc DSSS	205
4. Niko Podgornik Vzdrž.	205
5. Jaka Beravs Sid. v.	205
6. Miran Rijavec TIO	204

Rekreacija

Čas poletnih počitnic je že daleč za nami. Tudi jesen se skorajda že poslavlja. Prijatelji rekreacije imamo pred očmi zimo in z njo zimске športe: alpsko in tekaško smučanje, nekateri tudi hokej — predvsem pa smučanje. Zavedamo se, da gre za šport, ki zahteva od nas dobro kondicijsko pripravo. To pa je tudi predpogoj, če hočemo alpinisti uživati na smučanju in se izogniti poškodbam, tekači pa biti čim hitrejši in vztrajnejši v tekaški smučini. Zatorej velja, da se je za ta mr-

zli del leta treba pripraviti, tako fizično, kot tudi na zunanje vplive — mraz, močilo in vlago.

Tisti najbolj vztrajni že vadijo. Za vse ostale pa velja, da je zdaj zadnji čas, da pričnejo z redno vadbo. Redno vaditi pa pomeni biti dejaven vsaj trikrat na teden.

Za mnoge ostaja vprašanje: kje vaditi? Vrata telovadnic so vsakomur odprta. Treba se je pozanimati, kdaj in kje se vadba odvija. Mimogrede naj še enkrat omenim, da v osnovni šoli v Lescah že teče vadba dvakrat tedensko pod nazivom »Na teku se dobimo«. Vadba je ob ponedeljkih od 20,00—21,30 in ob četrtnkih od 19,15—20,30. O morebitnih spremembah vas bom sproti obveščal. Celodnevni izlet kar hitro dobi naravo treniranja. Pri hoji navzgor kdaj pa kdaj izrazito pohitimo, ko pa se spuščamo v dolino poskakujemo sem ter tja in preskakujemo naravne ovire. Ob slabem vremenu vadimo doma. Telovadba, hitra hoja po stopnicah so dobra podlaga za utrjevanje telesa. Seveda pa naštetost še zdaleč ni vse. Najbolj pa potrebujemo dobro voljo. Ko bomo to imeli, se bomo za zimске športe lahko dobro pripravili.

Prijetno smuko vam želim
J. Varl

»Ti in tvoj fižol! Rekel si, da luščijo fižol in gredo kmalu spat!« sem mu oponesel. »Kar pogledaj to spreminjajočo se svetlobo v oknu! Televizijo gledajo ne pa fižol!«

»Kajpa!« je rekel malo poparjeno Klemen. »Si jim nevoščljiv za modernizacijo?« Verjetno bi se bila sprla, v tistem trenutku pa je luč ugasnila. To je bil znak za naju. Odrinila sva škripajočo lesno, najmanj pet pasjih grl je zabevskalo v noč. Počakala sva, da se je vse umirilo, potem sva stopila do kolarnice. V zgornjem nadstropju se je prižgala luč.

»No, vidiš!« je rekel Klemen. Zdaj sem mu bil pripravljen vse odpustiti. Zajela me je vznemirjenost, da se tudi za mraz nisem več menil. Zdaj zdaj bo nekaj, zdaj bo špas kot še nikoli!

Prijela sva lestev vsak na enem koncu, a zdelo se mi je, da mi bodo od mraza skrčeni prsti vsak hip odpadli. Lestev sva postavila pokonci, a spustil sem jo prej kot Klemen, zato je z glasnim treskom udarila ob zid. Skoraj v istem času se je spodaj prižgala luč in v vratih je zarožljal ključ. S Klemenom sva se spogledala. Skoraj verjeti nisva mogla, da

je konec, še preden se je začelo. Na vratih se je pojavila velika senca. Ni mi bilo treba kaj prida gledati. Videl sem, da je moški, da je skoraj popolnoma oblečen, očitno še ni legel k počitku, da ima v rokah palico ali metlin ročaj in, kar je glavno, bil je obut v škornje, torej lahko teče!

Klemen je to dojel v istem trenutku, kajti oba naenkrat sva se obrnila in se spustila v dir, kot bi nama šlo za nov svetovni rekord. Preskočila sva lesno, pretekla cesto in nekakšen jarek in se zakadila čez polje, stran od vasi. Tekla sva brez oddiha, ker sva zaslišala za sabo kričanje. Malo je manjkalo, da nisem lopnil v napol zamrznjen stranski rokav potoka. Klemen me je vlekel za roko v drugo smer, da bi mi skoraj izpahnil ramo. V enem izmed jarkov sva preplašila jato divjih rac, toda ustrašila sva se jih tudi midva. V teku sva

zavila še bolj stran, prebežala sva neko koruzno njivo in se potem čisto brez sape ustavila. Proti svoji volji sem dihal z odprtimi usti. Pot mi je curkoma tekla v las v oči in koža se mi je lepila na obleko. Moje smučarske hlače so na zadnji plati zacvetele, verjetno sem se podrgnil z njimi ob lesno. Od vznemirjenja in prestanega napora sem kar drgetal.

»Poglej!« je rekel Klemen in si težko oddihoval. »Ali ni lepo!« S prstom mi je pokazal v nebo, kjer je plavala polna luna. Gledal sem temne pege na njeni površini, zraven nje pa na milijarde zvezd, svetlih in napol svetlih svetov.

»Čudovito!« sem rekel še vedno zadihano.

»No ja!« je rekel Klemen, »da le ni bilo vse zastoj!«

Potem sva se začela krohotati, da je odmevalo po samotnem polju.

I. K.

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarnice — Veriga Lesce, n. sol. o. Izhaja enkrat mesečno. Ureja ga uredniški odbor: Pavel Bizjak, Marjan Stiperski, Ivanka Korošec, Polona Lukan, Ivanka Sodja. Odgovorna urednica sta Franc Čop in Miloš Janša. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu in mnenju republiškega komiteja za informiranje prosto plačila prometnega davka. — Tisk: Tiskarna Ljubljana.